

STANOVANJA, SLOVENIJA, 1. 1. 2011, 1.1.2015

METODOLOŠKO POJASNILO

NAMEN RAZISKOVANJA
PРАВNA PODLAGA ZA RAZISKOVANJE
ENOTE OPAZOVANJA
ZAJETJE
ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
DEFINICIJE
POJASNILA
OBJAVLJANJE REZULTATOV
REVIDIRANJE PODATKOV
DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA
PRIPRAVILI
ZADNJIČ OSVEŽENO

NAMEN RAZISKOVANJA

Namen raziskovanja je zbrati podatke o stanovanjih na ozemlju Slovenije in o njihovih značilnostih. Podatki se povezujejo tudi s prebivalci in gospodinjstvi in so namenjeni za načrtovanje prihodnjih potreb, odločitev in ugotavljanje trendov na različnih teritorialnih ravneh in v različnih družbenih skupnostih.

PРАВNA PODLAGA ZA RAZISKOVANJE

- Uredba (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o popisih prebivalstva in stanovanj, Uradni list Evropske unije L 218/14, 13. avgust 2008
- Zakon o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/2001; neuradno prečiščeno besedilo)
- Srednjeročni program statističnih raziskovanj 2008–2012 (Uradni list RS, št. 119/2007)
- Letni program statističnih raziskovanj za 2011 in 2015 (Uradni list RS, št. 93/2010, Uradni list RS, št. 83/14 in 32/15))
- Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS št. 59/99, 57/01).

ENOTE OPAZOVANJA

Stanovanja:

- stalno naseljena, občasno naseljena in nenaseljena običajna stanovanja
- skupinska stanovanja.
- drugi naseljeni prostori, ki so se v času Registrskega popisa uporabljali kot stanovanja;

ZAJETJE

Popis pomeni popolno zajetje enot opazovanja katerega značilnosti so individualno popisovanje, univerzalnost znotraj določenega ozemlja in sočasnost. Referenčni datum je 1. januar.

ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Registrski popis je način priprave podatkov o prebivalstvu, gospodinjstvih in stanovanjih, pri katerem statistično povežemo podatke iz obstoječih administrativnih in statističnih virov brez dodatnega zbiranja na terenu.

Za izvedbo registrskega popisa morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- zakonodaja, ki omogoča povezovanje podatkov (Statistični urad ima v skladu z 32. in 33. členom Zakona o državni statistiki pravico pridobivati in združevati podatke iz različnih administrativnih in drugih zbirk za statistične namene);
- vzpostavljeni morajo biti ustrezni administrativni oziroma statistični viri z enoličnimi identifikatorji (npr. EMŠO, naslov, identifikatorji stanovanja);
- viri morajo vsebovati ustrezne vsebine, ki zagotavljajo podatke v skladu s potrebami uporabnikov in z zakonodajo.

Glavni viri za registrski popis stanovanj v letih 2011 in 2015 so bili Register nepremičnin (REN), ki ga vodi Geodetska uprava RS ter Centralni register prebivalstva (CRP) in Evidenca gospodinjstev, ki ju vodi Ministrstvo za notranje zadeve.

DEFINICIJE

STAVBE IN STANOVANJA

Stavba je vsak gradbeni objekt, ki ima štiri samostojne zidove in enega ali več vhodov in je zgrajen zato, da se v njem prebiva, opravlja katerokoli dejavnost ali hrani materialne dobrine.

Oblika nastanitve zajema celotno prebivalstvo in se nanaša na tip nastanitve, v kateri oseba običajno prebiva med popisom. Prebivalstvo vključuje vse osebe, ki imajo običajno prebivališče v različnih tipih bivalnih prostorov, osebe, ki nimajo običajnega prebivališča in v določenem tipu bivalnih prostorov bivajo začasno vendar vsaj 12 mesecev, in osebe, ki so med popisom brez strehe nad glavo in spijo na prostem ali v zasilnih zatočiščih, imajo pa prijavljeno stalno prebivališče (ali začasno prebivališče vsaj za 12 mesecev) na Centrih za socialno delo.

Stanovalci so osebe z običajnim prebivališčem v krajih, ki so navedeni v ustreznih kategorijah v skladu z definicijo prebivalstva po kateri je prebivalec oseba s prijavljenim stalnim in/ali začasnim prebivališčem v Sloveniji, ki v Sloveniji prebiva ali ima namen prebivati eno leto ali več in ni začasno odsoten iz Slovenije eno leto ali več.

Vrsta stavbe je lahko opredeljena tudi glede na število stanovanj in namen stavbe, pri ločevanju med stanovanjsko in nestanovanjsko stavbo pa je upoštevano še merilo vrste zgraditve stavbe. V število stanovanj niso všteti zasilno naseljeni ali naseljeni poslovni prostori, stanovanja, namenjena samo za opravljanje dejavnosti, ter skupinska stanovanja. Tako so stavbe razvrščene v štiri skupine:

- Enostanovanjska stavba je stavba z enim stanovanjem.
- Dvostanovanjska stavba je stavba z dvema stanovanjema.

- Tri- ali večstanovanjska stavba je stavba s tremi ali več stanovanji
- Nestanovanjske stavbe so stavbe, ki se pretežno uporabljajo za nestanovanjske namene, ali stavbe, v katerih so večinoma prostori, ki niso stanovanja (poslovne stavbe, šole, razni domovi ipd.).

Pretežna raba stavbe je opredeljena glede na to, ali gre samo za stanovanjsko uporabo ali pa se stavba uporablja tudi za druge namene. Če se stavba ne uporablja samo za stanovanjske namene, je njena raba določena po pretežnem deležu površine, ki se uporablja za določene namene.

Tip bivalnih prostorov: bivalni prostor je nastanitev, ki je običajno prebivališče ene ali več oseb. Pojmi „stanovanja“, „druge stanovanjske enote“ in „skupni bivalni prostori“ so opredeljeni enako kot v vsebini „oblika nastanitve“.

Stavba s stanovanji je stavba, ki vsebuje vsaj eno stanovanje, namenjeno za prebivanje ljudi ali za sezonsko oziroma sekundarno rabo. Stavbe, ki vsebujejo skupne in druge stanovanjske enote, niso vštete. Seštevek naseljenih stanovanj in drugih stanovanjskih enot predstavlja „stanovanjske enote“.

Stanovanja so strukturno ločeni in neodvisni prostori na fiksnih lokacijah, namenjeni za trajno prebivanje ljudi in se na referenčni dan: (a) uporabljajo kot prebivališče, (b) so prazni ali (c) rezervirani za sezonsko ali sekundarno rabo. „Ločeni“ pomeni obdani s stenami in pokriti s streho ali stropom, tako da se ena ali več oseb lahko osami. „Neodvisni“ pomeni, da imajo neposreden dostop z ulice ali s stopnišča, s prehoda, s hodnika ali iz kleti. Skupinski bivalni prostori in bivalne enote za posebne namene niso všteti. Prav tako niso všteta stanovanja, ki niso primerna za bivanje.

Stanovanje za sezonsko ali sekundarno rabo je po definiciji stanovanje, ki se občasno ali več mesecev v letu uporablja za počitek in rekreacijo ali se uporablja samo občasno.

Stanovanja po vrsti stavbe se nanaša na število stanovanj v stavbi, v kateri se nahaja stanovanje.

Stanovanja po letu zgraditve se nanaša na leto, ko je bila stavba, v kateri se nahaja stanovanje, dokončana.

Povprečno število stanovanj na stavbo je razmerje med številom vseh stanovanj in številom vseh stavb s stanovanji v določeni upravni prostorski enoti.

Druge stanovanjske enote so kočice, barake, kolibe, bivalne prikolice, plovila za bivanje, skednji, mlini, jame ali druga zatočišča, v katerih med popisom prebivajo ljudje, ne glede na to, ali so namenjena za prebivanje ljudi ali ne.

Skupni bivalni prostori so prostori, ki so predvideni za nastanitev večjih skupin posameznikov ali več gospodinjstev in jih med popisom uporablja kot običajno prebivališče najmanj ena oseba.

Naseljena stanovanja, druge stanovanjske enote in skupni bivalni prostori skupaj predstavljajo „bivalne prostore“. Vsak bivalni prostor mora biti običajno prebivališče najmanj ene osebe.

Naseljena stanovanja so stanovanja, ki so med popisom običajno prebivališče ene ali več oseb.

Nenaseljena stanovanja so stanovanja, ki med popisom niso običajno prebivališče nobene osebe. Sem sodijo tudi stanovanja za sezonska in sekundarna stanovanja. Stanovanja, v katerih so navzoče osebe, ki niso zajete v popis, se uvrstijo v kategorijo „stanovanja za sezonsko ali sekundarno rabo“.

Stanovanje za poslovno dejavnost je stanovanje, v katerem ne živi nihče in je v celoti namenjeno opravljanju poslovne dejavnosti. V arhitekturnem smislu ni spremenjeno v poslovni prostor. Stanovanje za poslovno dejavnost se ne šteje med stanovanja.

Tip lastništva se nanaša na lastništvo stanovanj, in ne na lastništvo zemljišča, na katerem stanovanje stoji.

Lastniška stanovanja so tista, katerih najmanj en stanovalec je lastnik delov ali celotnega stanovanja.

Zadružno lastništvo se nanaša na lastništvo v okviru stanovanjske zadruga.

Najemna stanovanja so tista, v katerih najmanj en stanovalec plačuje najemnino za uporabo stanovanja in v katerih noben stanovalec ni lastnik delov ali celotnega stanovanja. Nenaseljena stanovanja se uvrstijo med prazna stanovanja.

Stanovanja z drugim tipom lastništva ali t. i. uporabniška stanovanja so stanovanja, v katerih nihče od stanovalcev, ki stanovanje uporabljajo, ni lastnik, hkrati pa stanovanje ni najemno; lastniki takih stanovanj so lahko sorodniki, prijatelji ali druge osebe. Lastnik so lahko tudi pokojni sorodniki, kjer dedni postopki in vpisi v uradne evidence še niso zaključeni.

Vrsta najema je način pogodbenega razmerja med stanovalcem in najemodajalcem, če je sklenjena pogodba ali če se plačuje najemnina.

- **neprofitno najemno stanovanje** je stanovanje, ki se oddaja za neprofitno najemnino ali ki se oddaja upravičencu do najema neprofitnega stanovanja (npr. stanovanje, ki ga daje v najem občina);
- **tržno najemno stanovanje** je stanovanje, ki se prosto oddaja na trgu;
- **službeno najemno stanovanje** je stanovanje, ki je namenjeno za oddajo zaradi zadovoljevanja službenih potreb;
- **namensko najemno stanovanje** je stanovanje, ki je namenjeno za institucionalno varstvo starejših oseb, upokojencev ali posebnih skupin odraslega prebivalstva;
- **ni v najemu**

Uporabna površina se opredeli kot:

- površina, izmerjena znotraj zunanjih sten, brez nebivalnih kleti in podstrešij ter brez skupnih prostorov v večstanovanjskih stavbah, ali
- skupna površina sob, ki ustrezajo opredelitvi „soba“.

Uporabna površina stanovanja je seštevek površin vseh sob, kuhinje in drugih pomožnih prostorov (kopalnice, stranišča, predsobe). V površino je všteta tudi površina sobe in kuhinje, ki sta gradbeno ločeni od stanovanja, vendar se celo leto uporabljata kot sestavni del stanovanja. V uporabno površino stanovanja ni všteta površina teras, balkonov in lož, površina gradbeno ločenih pomožnih prostorov, površina garaž, nebivalnih kleti in podstrešij. V mansardi se upošteva samo površina, pri kateri je višina stropa najmanj 1,6 m.

Povprečna uporabna površina stanovanja je razmerje med skupno uporabno površino stanovanj in številom vseh stanovanj v določeni upravni prostorski enoti.

Povprečna uporabna površina stanovanja na osebo se izračuna za vsako posamezno stanovanje, v katerem prebivajo osebe, in sicer kot razmerje med uporabno površino

stanovanja in številom oseb v stanovanju. Površine, ki so namenjene za opravljanje poslovne dejavnosti v stanovanju, se odštejejo.

Neto tlorisna površina je površina vseh prostorov, ki sestavljajo stanovanje (npr. kuhinja, kopalnica, spalnica, otroška soba, balkon, garaža, klet). Če je stanovanje v več etažah, se upošteva seštevek površin vseh etaž.

Soba je prostor, namenjen za prebivanje, ki je od drugih stanovanjskih prostorov ločen z zidovi, ima neposredno dnevno svetlobo in najmanj 6 m² površine. Kuhinja se ne šteje za sobo. Če pa se kuhinja nahaja v večjem prostoru, ki se uporablja tudi za druge namene (npr. kot dnevna soba), se ta prostor šteje za sobo. Upoštevajo se tudi gradbeno ločene sobe, ki se uporabljajo kot del stanovanja, in sobe za opravljanje dejavnosti. V mansardi se upošteva samo površina, pri kateri je višina stropa najmanj 1,6 m.

Število stanovalcev določene stanovanjske enote je število oseb, za katere stanovanjska enota pomeni običajno prebivališče. Upošteva se zadnja definicija prebivalstva, po kateri je prebivalec oseba s prijavljenim stalnim in/ali začasnim prebivališčem v Sloveniji, ki v Sloveniji prebiva ali ima namen prebivati eno leto ali več in ni začasno odsoten iz Slovenije eno leto ali več.

Standard gostote se nanaša na uporabno površino v kvadratnih metrih ali na število sob na število stanovalcev, kakor je opredeljeno v vsebini „število stanovalcev“. Države članice EU poročajo o standardu gostote, ki se izmeri na podlagi „uporabne površine“ ali, če to ni mogoče, na podlagi „števila sob“. Površine, ki so namenjene za opravljanje poslovne dejavnosti v stanovanju, se odštejejo.

Vodovod je opredeljen na osnovi tega, ali je oskrba z vodo v stanovanjski enoti ali ne.

Stranišče je opredeljeno na osnovi tega, ali je stranišče v stanovanjski enoti ali ne.

Kopalnica je opredeljena na osnovi tega, ali sta v stanovanjski enoti nameščeni kad ali prha.

Način ogrevanja: stanovanjska enota se šteje za centralno ogrevano, če je ogrevanje zagotovljeno iz skupne centralne kurjave ali iz naprave v stavbi ali stanovanjski enoti, postavljeni za namene ogrevanja ne glede na vir energije.

Material nosilne konstrukcije stavbe je material, iz katerega je večina konstrukcijskih (nosilnih) sten ali zidovja, pri okvirnih (skeletnih) stavbah pa okvira stavbe.

Pomožni prostori v stanovanju so kuhinja, kopalnica in stranišče. Stanovanje nima naštetih pomožnih prostorov, če so ti zunaj stanovanja v isti stavbi ali na dvorišču (npr. stranišče).

Kanalizacija: priključek na javno kanalizacijsko omrežje.

Javni sektor sestavljajo enote sektorja država in javne družbe. Po Standardni klasifikaciji institucionalnih sektorjev (SKIS) to vključuje:

- sektor država (S.13),
- javne nefinančne družbe (S.11001),
- centralna banka (S.121),
- javne druge denarne finančne institucije (S.12201),
- javne druge finančne posrednike, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.12301),
- javne izvajalce pomožnih finančnih dejavnosti (S.12401),

- javne zavarovalne družbe in pokojninske sklade (S.12501).

TERITORIJI

Za objavljene podatke po upravno administrativni razdelitvi Slovenije je upoštevano stanje teritorija po standardni klasifikaciji teritorialnih enot (SKTE) na dan 1. 1. 2011 in 1.1.2015.

Pri primerjavah s podatki iz predhodnega popisa prebivalstva je treba upoštevati spremembe prostorskih enot. Več na: <http://www.stat.si/StatWeb/glavnavigacija/podatki/prikazistaronovico?ldNovice=5983>

POJASNILA

Prednosti in omejitve registrskega načina izvedbe

1. Prednosti

- Terensko delo ni potrebno, zato je tudi število izvajalcev registrskega popisa majhno.
- Prebivalcev ne obremenjujemo z vprašanji po podatkih, ki so jih že sporočili drugim državnim organom ali za kakšno drugo statistično raziskovanje.
- Stroški takega popisa so bistveno nižji saj stroški registrskega popisa pomenijo samo 10 % stroškov klasičnega terenskega popisa.
- Nobenega dodatnega zaposlovanja. Pri izvedbi sodelujejo samo statistiki metodologi ter strokovnjaki za informacijsko tehnologijo Statističnega urada.
- Podatki so kakovostni, saj je mogoče zagotoviti enoten in nadzorovan metodološki pristop v vseh fazah procesa.
- Tak popis je mogoče izpeljati pogosteje, ne le na 10 let kot doslej. Sodobna družba se hitro spreminja, uporabniki pa potrebujejo ažurne in aktualne podatke.

2. Omejitve

- Odvisnost od obstoječih virov podatkov, njihove vsebine in kakovosti podatkov v njih. Statistični urad ne more vplivati na upravljanje administrativnih virov, poleg tega je tudi metodologija vodenja prilagojena administrativnim potrebam.
- Neujemanje istovrstnih vsebin in podatkov v različnih virih (zaradi različnih časovnih presekov zbiranja podatkov, metodologije, ažurnosti posodabljanja podatkov).
- Neobstoj nekaterih podatkov v administrativnih virih (npr. vir ogrevanja).
- Nepravočasnost podatkov nekaterih administrativnih virov. Do tega pride, ker upravljavci potrebujejo določen čas, da podatke zberejo in obdelajo. S tem se tudi podaljša čas za pripravo podatkov posameznih vsebin registrskega popisa.

Primerljivost podatkov o stavbah in stanovanjih s preteklimi popisi

Pri definicijah obveznih spremenljivk ni bistvenih razlik, nekaj razlik je le v klasificiranju (npr. vodovod, stranišče). Upoštevati pa je treba dejstvo, da so bili podatki za leti 2011 in 2015 pridobljeni iz administrativnih virov, in ne na terenu. Naseljenost stanovanja oziroma drugega prostora je zato vezana na prijavo v Centralnem registru prebivalstva na Ministrstvu za notranje zadeve, obstoj in lastnosti stanovanj ter stavb so vezani na vpis v Kataster stavb in Register nepremičnin na Geodetski upravi RS, lastništvo pa na vpis v Zemljiško knjigo na Vrhovnem sodišču RS in v Register nepremičnin.

Spremenljivke, na katerih se pozna vpliv načina pridobitve podatkov:

- status naseljenosti običajnih stanovanj;
- tip lastništva stanovanja (lastniško zasedeno, najemno, druga oblika lastništva);
- število stanovalcev v stanovanju (gostota);
- tip bivalnih prostorov za kategorijo 'druge bivalne enote' (niso vključene naseljene enote, ki so brez naslova, kot so npr. kolibe, barake);
- počitniška stanovanja (sekundarna in sezonska); se ne upoštevajo vsa in sicer zato, ker so v nekaterih stanovanjih, ki naj bi bila počitniška (atribut v REN), prijavljeni stanovalci (v CRP); takšnih stanovanj ne uvrščamo med počitniška ali sekundarna, temveč med običajna stanovanja.

Način pridobitve podatkov vpliva tudi na to, kdaj postanejo podatki končni. Pri nepremičninskih evidencah lahko nekateri postopki trajajo kar nekaj časa, zato podatki dlje časa niso končni.

OBJAVLJANJE REZULTATOV

Posamezen popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj je enkratno statistično raziskovanje, ki se je v Sloveniji do sedaj izvajalo na 10 let. S prehodom na registrsko izvedbo bo možno v prihodnje popise izvajati bolj pogosto.

Podatki popisa prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj so najpogosteje objavljeni v frekvenčnih tabelah kot absolutne vrednosti ob upoštevanju statistične zaupnosti. V skladu s strategijo diseminacije so na višjih teritorialnih ravneh (Slovenija, kohezijski regiji) lahko objavljeni bolj podrobni podatki kot na nižjih teritorialnih ravneh (občine).

Objave podatkov:

- SI-STAT podatkovni portal:
http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/Dem_soc.asp

ŽIVLJENJSKA RAVEN
Naseljena in nenaseljena stanovanja
- Spletna stran <http://www.stat.si/popis2011/>
- Posebna publikacija Ljudje, družine, stanovanja
http://www.stat.si/doc/pub/Ljudje_druzine_stanovanja.pdf

REVIDIRANJE PODATKOV

Podatki Registrskega popisa, gospodinjstev in stanovanj se ne revidirajo.

DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

- Conference of European Statisticians Recommendations for the 2010 Censuses of Population and Housing
http://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/publications/CES_2010_Census_Recommendations_English.pdf

- Uredba Komisije (ES) št. 1201/2009 z dne 30. novembra 2009 o izvajanju Uredbe (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o popisih prebivalstva in stanovanj v zvezi s tehničnimi specifikacijami za vsebine in posamezne razčlembe teh vsebin, Uradni list Evropske unije L 329/29, 15. december 2009
- Uredba Komisije (ES) št. 519/2010 z dne 16. junija 2010 o izvajanju Uredbe (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o popisih prebivalstva in stanovanj o sprejetju programa statističnih podatkov in metapodatkov za popise prebivalstva in stanovanj, Uradni list Evropske unije L 151/1, 17. junij 2010
- Uredba Komisije (EU) št. 1151/2010 z dne 8. decembra 2010 o izvajanju Uredbe (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o popisih prebivalstva in stanovanj glede načina in strukture poročil o kakovosti ter tehničnega formata za pošiljanje podatkov, Uradni list Evropske unije L 324/1, 9. december 2010

PRIPRAVIL/A/I:

Erna Miklič

ZADNJIČ OSVEŽENO:

23. 6. 2016